

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН НЭГТГЭСЭН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ
ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛҮҮДИЙН
АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2023 оны 06 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд нарын 4 гишүүн 2023 оны 04 дүгээр сарын 05-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Цогтгэрэл, Д.Ганбат нараас 2023 оны 04 дүгээр сарын 05-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Улсын Их Хурал 2023 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2023 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 79 дүгээр захирамжаар дээрх хуулийн төслүүдийг нэгтгэн Байнгын хороо болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэнгээр ахлуулан, Улсын Их Хурлын гишүүн Э.Бат-Амгалан, Б.Баттөмөр, Н.Ганибал, Т.Доржханд, Ц.Мөнхцэцэг, С.Одонтуяа, Д.Сарангэрэл, Б.Пүрэвдорж, Ц.Туваан, Б.Энх-Амгалан, Б.Энхбаяр нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсан. Хуулийн төслүүдийг Байнгын хороо болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх үүрэг бүхий ажлын дэд хэсгийг Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, Гадаад харилцааны яам, Үндэсний аудитын газар, Сонгуулийн ерөнхий хороо, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар, Харилцаа, холбооны зохицуулах хороо болон судлаачдын төлөөллийг оролцуулан байгуулж ажиллалаа.

Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн хуулийн төслүүдийг хэлэлцэхдээ Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд нарын 4 гишүүний Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд суурилан нэгтгэн хэлэлцэх горимын санал гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжлээ.

Хуулийн төсөлд иргэдийн оролцоог хангах, санал авах зорилгоор Улсын Их Хурлын "d.parliament.mn" цахим системээр дамжуулан олон нийтээс тухайн төсөлтэй холбогдуулан санал авахад нэр бүхий иргэдээс 56 санал ирүүлснийг ажлын хэсэгт танилцуулсан болно.

Тус Байнгын хороо 2023 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдрийн хуралдаанаараа хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасан журмын дагуу явуулж, дараах санал, дүгнэлтийг гарган Та бүхэнд танилцуулж байна.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед ажлын хэсгээс Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтөд нийцүүлэн Улсын Их Хурлын 126 гишүүний 78 гишүүнийг сонгуулийн тойргоос олныг төлөөлөх /мажоритар/ аргаар, 48 гишүүнийг хувь тэнцүүлэн төлөөлөх /пропорционал/ аргаар сонгох, гадаад улсад байгаа иргэдээс санал авах өдрийг Улсын Их Хурал тогтоох бөгөөд дөрөв хүртэл өдөр байх, гадаадад байгаа иргэдийн саналыг авах ажлыг зохион байгуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах үүрэг бүхий төв болон салбар комиссын чиг үүрэг, сонгогч тухайн тойргийн мандатын тоотой тэнцүү тооны нэр дэвшигчид болон нам, эвсэлд санал өгөх, төрийн аудитын байгууллага нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн мөрийн хөтөлбөр болон хандивын талаар дүгнэлт гаргах, сонгуулийн зардлын дээд хэмжээг тогтоохтой холбогдох асуудлын талаар, сонгуулийн зардлыг бууруулах зорилгоор тойрог тус бүрд нэр дэвшигчийн зурагт хуудсыг байрлуулсан нэгдсэн самбартай байх зохицуулалтыг тусгах, нам нэр дэвшүүлэхдээ намын гишүүн, дэмжигчээсээ мөнгөн болон мөнгөн бус хандив, үйлчилгээ, барьцаа, дэнчин авахыг хориглох, ардчилсан ёс, шударга ёсны зарчмыг баримталж, нийгмийн төлөөлөл, оролцоог хангах, жагсаалтаар нэр дэвшигчийн сонгуулийн сурталчилгааг нам, эвслийн сонгууль эрхэлсэн байгууллага эрхлэн явуулах, сонгогчдын нэрийн жагсаалтад давхардал байгаа эсэхийг нягтлан шалгуулах зорилгоор сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэлд сонгогчдын нэрийн жагсаалтыг цахим хэлбэрээр 2 удаа өгөх, нам, эвсэлд суудал хуваарилахдаа намын тухайд нам, эвсэлд өгсөн нийт саналын 3 буюу түүнээс дээш хувийн санал авсан байх шаардлагыг 4 буюу түүнээс дээш болгон өөрчлөх, тухайн тойрогт санал өгсөн сонгогчдын 28 ба түүнээс дээш хувийн саналыг тойрогт нэр дэвшигчдээс хэн нь ч аваагүй, эсхүл тухайн тойргийн мандатын тоонд хүрээгүй бол үлдсэн мандатад дахин санал хураалт явуулахтай холбогдох зохицуулалтыг хасах, нам, эвслийн авсан саналд ногдох суудлын тоо нь тухайн нам, эвслийн жагсаалтаар нэр дэвшигчийн тооноос их тооцогдсоны улмаас хуваарилагдаагүй үлдсэн суудлыг хуваарилагдаагүй суудалд тооцох зэрэг нэгтгэсэн төслийн талаар 55, хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөлтэй холбогдуулан 4, нийт 59 зарчмын зөрүүтэй санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Сарангэрэл, А.Адъяасүрэн, М.Оюунчимэг, С.Одонтуяа, Ж.Сүхбаатар, Т.Доржханд нар нам, эвслээс нэр дэвшиж байгаа нийт нэр дэвшигчийн 40-оос доошгүй хувь нь аль нэг хүйсийнх байх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн С.Одонтуяа нэр дэвшигчийн үнэмлэхийг санал авах өдрөөс 22 хоногийн өмнө олгодог зохицуулалтыг хэвээр үлдээх, Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Доржханд саналын хуудаст нам, эвслийн нэрийг Улсын Их Хурлын өмнөх сонгуульд авсан суудал, саналын тооны ихээс бага руу жагсааж, дарааллын дагуу бичих талаар тус тус санал гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй болно.

Хэлэлцүүлгийн үед Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Сарангэрэл, М.Оюунчимэг, Ж.Батсуурь, Ж.Сүхбаатар, Ц.Туваан нар хуулийн нэгтгэсэн төсөлтэй холбогдуулан асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Мөн Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төслийн талаар санал хурааж дэмжигдсэн зарим зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн зохицуулалттай зөрчилдсөн эсэх, хэрхэн нийцүүлэх, түүнчлэн Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлттэй холбоотойгоор нэгтгэсэн төслийн дагаж мөрдөх хугацааг нийцүүлэх талаар эрх зүйн дүн шинжилгээ

хийж дүгнэлт гаргуулах санал гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

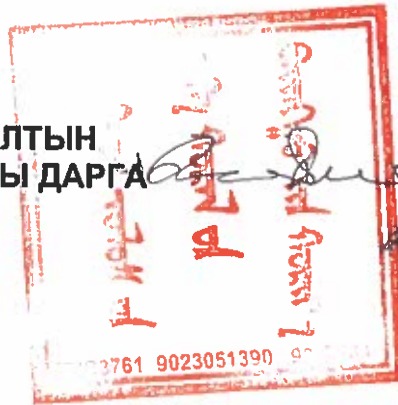
Байнгын хороо ажлын хэсэг болон Улсын Их Хурлын гишүүдээс гарсан зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг нэг бүрчлэн хэлэлцэж, санал хураалт явуулж, олонхын санал авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн бэлтгэсэн зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол болон анхны хэлэлцүүлэг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын тогтоолын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА**

Н.ЭНХБОЛД

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН НЭГТГЭСЭН
ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН
ТОМЬЁОЛОЛ**

**НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ**

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1, 2 дахь заалтыг нэгтгэн доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, төслийн 2 дугаар зүйлийн 1 дэх заалтыг хасах:

“1/4 дүгээр зүйлийн 4.3 дахь хэсэг:

4.3.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин нэгдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу Улсын Их Хурлын 126 гишүүнийг дараах байдлаар сонгоно:

4.3.1.Улсын Их Хурлын 78 гишүүнийг энэ хуульд заасны дагуу байгуулагдсан сонгуулийн тойргоос олныг төлөөлөх /мажоритар/ аргаар;

Тайлбар: “олныг төлөөлөх /мажоритар/ арга” гэж тухайн тойрогт ногдох мандатын тоотой тэнцүү бөгөөд хамгийн олон санал авсан нэр дэвшигчийг Улсын Их Хурлын гишүүнээр сонгогдсонд тооцохыг ойлгоно.

4.3.2.Улсын Их Хурлын 48 гишүүнийг хувь тэнцүүлэн төлөөлөх /пропорционал/ аргаар.”

Тайлбар: “хувь тэнцүүлэн төлөөлөх /пропорционал/ арга” гэж сонгуульд оролцохоор бүртгүүлсэн нам, эвслийн авсан саналынх нь тоо, хувьд үндэслэн энэ хуульд заасны дагуу суудал хуваарилж, Улсын Их Хурлын гишүүнээр сонгогдсонд тооцохыг ойлгоно.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн,
Э.Бат-Амгалан, Б.Баттөмөр, Н.Ганибал, Т.Доржханд, Ц.Мөнхцэцэг,
С.Одонтуяа, Б.Пүрэвдорж, Д.Сарангэрэл, Ц.Туваан, Б.Энх-Амгалан,
Б.Энхбаяр /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/**

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 4 дэх заалт, мөн зүйлийн 16 дахь заалтыг нэгтгэн 1 дүгээр зүйлийн 19 дэх заалт болгон доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, 2 дугаар зүйлийн 5 дахь заалтыг хасах:

“19/20 дугаар зүйлийн 20.22 дахь хэсэг:

20.22.Гадаад улсад байгаа иргэн гадаадад санал авах өдрөөс таваас доошгүй хоногийн өмнө сонгуульд оролцохоо мэдэгдэж, бүртгүүлнэ.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 5 дахь заалт буюу 7 дугаар зүйлийн 7.4.4 дэх заалт, 1 дүгээр зүйлийн 6 дахь заалт буюу 7 дугаар зүйлийн 7.6-7.10 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 7 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, төслийн 2 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтыг хасах:

“7/9 дүгээр зүйлийн 9.3 дахь хэсэг:

9.3.Гадаад улсад байгаа иргэдээс санал авах өдөр /цаашид “гадаадад санал авах өдөр” гэх/-ийг сонгуулийн төв байгууллага /цаашид “Сонгуулийн ерөнхий хороо” гэх/-ын саналыг үндэслэн Улсын Их Хурал тогтоох бөгөөд гадаадад санал авах өдөр нь дөрөв хүртэл өдөр байна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 9 дэх заалт буюу 11.2 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 10, 11 дэх заалтыг нэгтгэн доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“10/11 дүгээр зүйлийн 11.4 дэх хэсэг:

11.4.Улсын Их Хурлын гишүүнийг энэ хуулийн 4.3.2-т заасан жагсаалтаар сонгох сонгуульд Монгол Улсын нутаг дэвсгэр сонгуулийн нэг тойрог байна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

7.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 12, 13 дахь заалтыг нэгтгэн доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“12/12 дугаар зүйлийн 12.2 дахь хэсэг:

12.2.Энэ хуулийн 4.6-д заасны дагуу ээлжит бус сонгууль явуулах тохиолдолд Улсын Их Хурал ээлжит бус сонгуулийн санал авах өдрөөс 60-аас доошгүй хоногийн өмнө энэ хуульд нийцүүлэн сонгуулийн тойргийг байгуулна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

8.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 15 дахь заалт буюу 19¹ дүгээр зүйлийн 19^{1.3} дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

"19^{1.3}.Төв комиссын дарга дотоод ажлын асуудлаар захирамж гаргана."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

9.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 15 дахь заалтын 19¹ дүгээр зүйлийн гарчгийн "бүрэн эрх," гэснийг хасаж, 19^{1.7} дахь хэсгийн "эрхийг" гэснийг "чиг үүргийг" гэж, 19^{1.7.10} дахь заалтын "эрх" гэснийг "чиг үүрэг" гэж, 19^{1.7.2} дахь заалтын "сахин биелүүлэх явдлыг хангах" гэснийг "хэрэгжилтийг хангах ажлыг зохион байгуулах" гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

10.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 18 дахь заалт буюу 20 дугаар зүйлийн 20.16 дахь хэсгийн "танилцах" гэсний дараа ", ашиглах" гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

11.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 19 дэх заалт буюу 20 дугаар зүйлийн 20.18 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, төслийн 2 дугаар зүйлийн 6 дахь заалтыг хасах:

"19/20 дугаар зүйлийн 20.21 дэх хэсэг:

20.21.Энэ хуульд заасан журмын дагуу Сонгуулийн ерөнхий хороонд бүртгүүлсэн нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигч, төрийн бус байгууллагын төлөөлөл сонгогчдын нэрийн жагсаалт үйлдэх үйл ажиллагаатай танилцаж нягтлах эрхтэй."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

12.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20 дахь заалт буюу 23.8 дахь хэсгийн "улсын бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас" гэснийг "холбогдох байгууллагаас" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

13.Төслийн 24 дэх заалт буюу 29 дүгээр зүйлийн 29.9 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

24/29 дүгээр зүйлийн 29.10 дахь хэсэг:

"29.10.Нам, эвсэл нэр дэвшүүлэхдээ ардчилсан ёс, шударга ёсны зарчмыг баримталж, нийгмийн бүлгийн төлөөлөл, оролцоог хангана."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

14.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 27 дахь заалт буюу 33.1.10 дахь заалтын “дэвшигчийг” гэсний дараа “, 29.7-д заасныг зөрчсөн бол тухайн нэр дэвшигчийг” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

15.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 28 дахь заалт буюу 37 дугаар зүйлийн 37.8 дахь хэсгийн “хэмжээнээс” гэснийг “хэмжээний 50 хувиас” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

16.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 29 дэх заалтын 38.13 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“38.13.Төрийн аудитын дээд байгууллага нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн энэ хуулийн 38.5-д заасан мөрийн хөтөлбөр, 38.7-д заасан хандивын тайланд тус бүр нэг дүгнэлт гаргана. Хандивын тайлан нь ээлжит сонгуулийн жилийн 03 дугаар сарын 01-ний өдрөөс өмнөх жилийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийг хүртэлх хугацааг, ээлжит бус, нөхөн сонгуулийн тухайд тухайн сонгуулийн жилийн өмнөх тайлант жилийн хугацааг хамаарна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

17.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 31 дэх заалтын 41.16, 41.17 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“41.16.Нам, эвслийн сонгууль эрхэлсэн байгууллага нь тухайн нам, эвслээс жагсаалтаар нэр дэвшигчийн сонгуулийн сурталчилгааг эрхлэн явуулна.

41.17.Нам, эвслээс жагсаалтаар нэр дэвшигчийн сонгуулийн сурталчилгааны нэгдсэн хэвлэмэл материал нь гурван хэвлэлийн хуудаснаас хэтрэхгүй байна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

18.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 33 дахь заалт буюу 47 дугаар зүйлийн 47.12 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“32/47 дугаар зүйлийн 47.12 дахь хэсэг:

47.12.Жагсаалтаар нэр дэвшигчийн цахим орчин дахь сонгуулийн сурталчилгааг нам, эвслийн сонгууль эрхэлсэн байгууллага энэ хуульд заасны дагуу бүртгүүлсэн цахим хуудсаар эрхлэн явуулна. Цахим орчин ашиглан сонгуулийн сурталчилгаа явуулахад энэ хуулийн 50.1-д заасны дагуу тогтоосон зардлын дээд хэмжээний 15 хувиас хэтрэхгүй байна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

19.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 34 дэх заалт буюу 48 дугаар зүйлийн 48.1.8-48.1.11 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“34/48 дугаар зүйлийн 48.1.8 дахь заалт:

48.1.8.тухайн жилийн төсөвт тусгаагүй нийгмийн халамж, хамгааллын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, амлалт өгөх, зарлах.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

20.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 35 дахь заалт буюу 48 дугаар зүйлийн 48.10 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“34/48 дугаар зүйлийн 48.10 дахь хэсэг:

48.10.Радио, телевиз нь сонгуулийн сурталчилгаа эхэлсэн өдрөөс хойш санал авах ажиллагаа дуустал нам, эвслийн дарга, нэр дэвшигч оролцсон энэ хуульд зөвшөөрснөөс бусад хэлбэрийн бие даасан нэвтрүүлэг, хөтөлбөр, дуу, ярилцлага нэвтрүүлэхийг хориглоно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

21.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 37 дахь заалт буюу 53 дугаар зүйлийн 53.4 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“37/53 дугаар зүйлийн 53.4 дэх хэсэг:

53.4.Энэ хуулийн 4.3.2-т заасан жагсаалтаар нэр дэвшигч нь нам, эвслийн сонгуулийн сурталчилгаанд зориулан хандив өгч болох бөгөөд нэг нэр дэвшигчийн өгсөн хандивын хэмжээ нь энэ хуульд заасны дагуу тогтоосон нэр дэвшигчээс тойрогт зарцуулах зардлын дээд хэмжээнээс хэтрэхгүй байна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

22.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 38, 39 дэх заалтыг нэгтгэн доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“37/59 дүгээр зүйлийн 59.4 дэх хэсэг:

59.4.Саналын хуудас нь дараах хэсэгтэй байна:

59.4.1.энэ хуулийн 4.3.1-т заасан сонгуулийн тойрогт нэр дэвшигчид өгсөн саналыг тэмдэглэх;

59.4.2.энэ хуулийн 4.3.2-т заасан нам, эвсэлд өгсөн саналыг тэмдэглэх.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

23.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 41 дэх заалт буюу 63¹ дугаар зүйлийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

24.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 42 дахь заалт буюу 64¹ дүгээр зүйлийн 64^{1.1} дэх хэсгийн "Сонгуулийн ерөнхий хорооноос" гэснийг "энэ хуульд заасны дагуу" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

25.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 43 дахь заалт буюу 65 дугаар зүйлийн 65.16, 65.17 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"43/65 дугаар зүйлийн 65.16, 65.17 дахь хэсэг:

65.16.Бүртгэлийн хуудас авсан сонгогчийг сонгогчийн нэрийн жагсаалтын нэгдсэн санд бүртгэгдсэн тухай тэмдэглэгээ хийнэ.

65.17.Улсын бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 65.6-д заасан сонгогчийн гарын хурууны хээгээр сонгогчдын нэрийн жагсаалтын нэгдсэн сантай тулган таниулах ажлыг хариуцна."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

26.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 44 дэх заалтын 67¹ дугаар зүйлийн 67^{1.4}, 67^{1.6} дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"67^{1.4}.Энэ зүйлд өөрөөр заагаагүй бол гадаад улсад байгаа иргэдийн санал авах ажиллагаанд энэ хуулийн 65, 66 дугаар зүйлд заасан журмыг баримтална."

"67^{1.6}.Гадаад улсад байгаа сонгуулийн эрх бүхий иргэн энэ хуулийн 59.4.2-т заасан хэсэгт саналаа өгнө."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

27.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 45 дахь заалт буюу 67 дугаар зүйлийн 67.17 дахь хэсгийн "төв комисст" гэсний дараа "гадаадад санал авах өдрөөс долоогоос доошгүй хоногийн өмнө" гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

28.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 48 дахь заалт буюу 71 дүгээр зүйлийн 71.11 дэх хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

29.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 49 дэх заалт буюу 72¹ дугаар зүйлийн 72^{1.4} дэх хэсгийн "дипломат төлөөлөгчийн газарт" гэснийг "салбар комисст" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

30.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 50 дахь заалтын 74.1 дэх хэсэг, 74.1.3, 74.1.4 дэх заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

31.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 51 дэх заалт буюу 74 дүгээр зүйлийн 74.2.2 дахь заалтын "3" гэснийг "4" гэж өөрчилж, төслийн 1 дүгээр зүйлийн 52 дахь заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

32.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 53 дахь заалт буюу 74 дүгээр зүйлийн 74.3 дахь хэсгийн 74.3.2 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"74.3.2.Энэ хуулийн 74.2-т заасан шаардлага хангасан нам, эвслийн авсан саналын хувь болон нийт нам, эвсэлд өгсөн хүчинтэй саналын хувь хоорондын зөрүүг энэ хуулийн 74.2-т заасан шаардлага хангасан нам, эвсэлд тэнцүү хэмжээгээр хуваан нам, эвсэл тус бүрийн авсан саналын хувь дээр нэмж тооцно."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

33.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 53 дахь заалт буюу 74 дүгээр зүйлийн 74.3.3 дахь заалтын "38-д" гэснийг "48-д" гэж, 74.3.4 дэх заалтын "38-д" гэснийг "48-д" гэж тус тус өөрчилж, төслийн 1 дүгээр зүйлийн 54 дэх заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

34.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 53 дахь заалт буюу 74 дүгээр зүйлийн 74.3 дахь хэсэгт доор дурдсан агуулгатай 74.3.5 дахь заалт нэмж, 74.3.4 дэх заалтын тайлбарыг хасах.

"74.3.5.энэ хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.3.4-т заасны дагуу нэг суудалд ногдох саналын хувьд хуваахдаа бутархай нарийвчлалтай гаргаж, эхний ээлжинд бүхэл хэсэгт нь тэнцэх суудлыг хуваарилах, хэрэв хуваарилагдаагүй суудал үлдвэл хамгийн их үлдэгдэлтэйгээс нь эхлэн нэг нэгээр суудлыг нам, эвсэлд нэмж хуваарилах зарчмаар бүх суудлыг хуваарилж дуусгана.

Тайлбар: "хуваарилагдаагүй суудал" гэж энэ хуулийн 74.3.4-т заасны дагуу нам, эвслийн авсан саналын бүхэл хэсэгт нь ногдох суудал хуваарилахад суудал хуваарилагдаагүй үлдсэн, мөн нам, эвслийн авсан саналд ногдох суудлын тоо нь тухайн нам, эвслийн жагсаалтаар нэр дэвшигчийн тооноос их тооцогдсоны улмаас суудал хуваарилагдаагүй үлдэхийг ойлгоно."

35.Төслийн 2 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 1 дэх заалт нэмэх:

"1/4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсэг:

4.2.Улсын Их Хурлын сонгуулийг сонгуулийн холимог тогтолцоогоор явуулна. Улсын Их Хурлын далан найман гишүүнийг олныг төлөөлөх, дөчин найман гишүүнийг хувь тэнцүүлэн төлөөлөх аргаар сонгоно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

36.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 2 дахь заалт буюу 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

37.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 4 дэх заалт буюу 14 дүгээр зүйлийн 14.12 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

38.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 8, 9 дэх заалтыг нэгтгэн доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“8/30 дугаар зүйлийн 30.1 дэх хэсэг:

“30.1.Нам, эвсэл нь 78 хүртэл хүнийг энэ хуульд заасны дагуу байгуулагдсан сонгуулийн тойрогт, 48 хүртэл хүнийг нам, эвслийн нэр дэвшигчдийн жагсаалтаар тус тус нэр дэвшүүлнэ.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

39.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 10 дахь заалт буюу 30 дугаар зүйлийн 30.2 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, 1 дүгээр зүйлд нэмэх:

“30 дугаар зүйлийн 30.3 дахь хэсэг:

30.3.Нам, эвсэл нэр дэвшүүлэхдээ намын гишүүн, дэмжигчээсээ мөнгөн болон мөнгөн бус хөрөнгө, үйлчилгээ, барьцаа, дэнчин авахыг хориглоно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

40.Төслийн 2 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай заалт нэмэх:

“42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх хэсэг:

42.1.Тойрог тус бүрд нэр дэвшигчдийн зурагт хуудсыг байрлуулсан нэгдсэн самбартай байна. Сум, дүүргийн Засаг дарга Сонгуулийн ерөнхий хорооноос батлагдсан журмын дагуу нэгдсэн самбарыг бэлтгэж, байршуулах ажлыг зохион байгуулна. Нэгдсэн самбар дараах шаардлагыг хангасан байна:

42.1.1.энэ хуулийн 60 дугаар зүйлд заасныг үндэслэн зурагт хуудсыг байрлуулах дарааллыг тогтооно.

42.1.2.сонгуулийн сурталчилгааны нэгдсэн самбарыг үнэ төлбөргүй ашиглуулна.

42.1.3.нэгдсэн самбарт байрлуулах нэр дэвшигчийн зурагт хуудас нь нэг хэвлэлийн хуудасны дөрөвний нэг хэмжээтэй байна.

42.1.4.сонгогчийн тоонд үндэслэн суманд хоёр хүртэл, хороонд гурав хүртэл нэгдсэн самбар байрлуулна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

41.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 11 дэх заалт буюу 48.9 дэх хэсгийн “орохыг” гэснийг “орох, нам, эвслээс жагсаалтаар нэр дэвшигч ухуулах байр ажиллуулахыг” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

42.Төслийн 2 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай заалт нэмэх:

“50 дугаар зүйлийн 50.2 дахь хэсэг:

50.2.Сонгуулийн зардлын дээд хэмжээ тогтоох аргачлал нь сонгуулийн зардлыг бууруулахад чиглэх бөгөөд сонгуулийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, байршил, өрхийн болон сонгогчийн тоо, энэ хуульд заасан бусад шаардлагад үндэслэнэ. Аргачлалыг төрийн аудитын дээд байгууллагын саналаар Сонгуулийн ерөнхий хороо батална.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

43.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 12 дахь заалт буюу 51 дүгээр зүйлийн 51.3 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

44.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 14 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“14/65 дугаар зүйлийн 65.6 дахь хэсэг:

65.6.Санал авах байранд ажиллаж байгаа итгэмжлэгдсэн ажилтан сонгогчийн гарын хурууны хээг сонгогчдын нэрийн жагсаалтын цахим хувилбартай тулгаж, энэ хуулийн 66.5-д заасан бэхэн тэмдэглэгээ хийгдсэн эсэхийг нягтлан, зөрчилгүй бол сонгогчийн бүртгэлийн хуудас олгоно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

45.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 15 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“15/66 дугаар зүйлийн 66.2 дахь хэсэг:

66.2.Сонгогч энэ хуулийн 59.4.2-т заасан хэсэгт нэг нам, эвсэлд саналаа өгнө.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

46.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 16 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“15/66 дугаар зүйлийн 66.5 дахь хэсэг:

66.5.Сонгогч саналаа тэмдэглэсэн саналын хуудсаа санал тоолох төхөөрөмж /саналын хайрцаг/-д хийсний дараа тухайн сонгогч саналаа өгснийг илэрхийлэх бэхэн тэмдэглэгээг Сонгуулийн ерөнхий хорооноос баталсан зааврын дагуу хийнэ.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

47.Төслийн 3 дугаар зүйлийн “5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт “иргэн” гэсний дараа “гадаад улсад суугаа Монгол Улсын иргэн” гэж,” гэснийг, “20.1 дэх хэсгийн “шийдвэрлэх ажлыг” гэсний дараа “Сонгуулийн ерөнхий хорооны хяналт дор” гэж, “зохион байгуулж,” гэсний дараа “энэ хуульд заасан журмын хүрээнд” гэж, 20.5 дахь хэсгийн “холбогдох мэдээлэлтэй” гэсний дараа “болон байнга оршин суугаа хаягт бүртгэлтэй бусад сонгогчдын мэдээлэлтэй” гэж, 20.13 дахь хэсгийн “цахим хэлбэрээр” гэсний өмнө “санал авах өдрөөс 5 хоногийн өмнө 2 удаа” гэж,” гэснийг, “20.15 дахь хэсгийн “жагсаалтыг” гэсний дараа “хуульд зааснаас бусад тохиолдолд” гэж,” гэснийг, ““жагсаалт дахь” гэсний дараа “энэ хуулийн 20.5 дахь хэсэгт заасан” гэж, “буруу бүртгэгдсэн,” гэсний дараа “байнга оршин суугаа газрын хаягт нь бүртгэлгүй сонгогч нэмэгдсэн зэрэг асуудлаар” гэж,” гэснийг, “, мөн хэсгийн “нэвтрүүлнэ.” гэсний дараа “Сонгуулийн сурталчилгааны болон мэтгэлцээний хуваарь, цагийг тэнцүү хэмжээнд тогтооно.” гэж,” гэснийг, “67 дугаар зүйлийн 67.14 дэх хэсэгт “67.13” гэсний өмнө “67.1” гэж,” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

48.Төслийн 3 дугаар зүйлийн “харилцах” гэсний өмнө “хороотой” гэж, “46 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “40 дүгээр зүйлийн 40.1 дэх хэсгийн “Нэр дэвшигч нь” гэсний өмнө “Сонгуулийн тойрог” гэж, “54 дүгээр зүйлийн” гэсний өмнө “51 дүгээр зүйлийн 51.3 дахь хэсгийн “эвсэл болон” гэсний дараа “сонгуулийн тойрог” гэж, ” гэж, “54 дүгээр зүйлийн 54.2 дахь” гэсний дараа “хэсгийн “эсхүл” гэсний дараа “сонгуулийн тойрог” гэж,” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

49.Төслийн 3 дугаар зүйлийн “14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “хороо” гэсний дараа” гэснийг “мөн зүйлийн 10.4 дэх хэсгийн “захиргааны байгууллага” гэсний дараа “,

сум, дүүрэг” гэж, 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “болон хэсгийн хороо” гэсний дараа” гэж, “50 дугаар зүйлийн 50.2 дахь хэсгийн” гэснийг “50 дугаар зүйлийн 50.1 дэх хэсгийн” гэж, “тойрогт болон жагсаалтаар” гэснийг “тойрогт” гэж, “тоо нь саналаа өгсөн нийт сонгогчийн” гэснийг “тоо нь тухайн хэсгийн хорооны хүлээн авсан саналын хуудасны” гэж, “, нам, эвсэл тэдгээрээс жагсаалтаар нэр дэвшигчийн санал тэмдэглэх хэсэгт нэгээс илүү нам, эвсэл болон жагсаалтаар нэр дэвшигчид нэгээс илүү санал тэмдэглэсэн” гэснийг “, нам, эвслийн санал тэмдэглэх хэсэгт нэгээс илүү нам, эвсэлд санал тэмдэглэсэн” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

50.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “11 дүгээр зүйлийн” гэсний өмнө “10.1.14 дэх заалтын “46, 47, 48.9-д” гэснийг “46, 47 дугаар зүйл, 48.9, 48.10-д” гэж,” гэж, “13 дугаар зүйлийн” гэсний дараа “13.1 дэх хэсгийн “нутаг дэвсгэр, төвийг” гэснийг “нутаг дэвсгэрийг” гэж, мөн зүйлийн” гэж, “21 дүгээр зүйлийн” гэсний өмнө “20.15 дахь хэсгийн “хувилж олшруулах,” гэснийг “энэ хуульд зааснаас бусад тохиолдолд хэвлэж” гэж,” гэж, “21.1 дэх хэсгийн” гэсний дараа ““нутаг дэвсгэр, төвийг” гэснийг “нутаг дэвсгэрийг” гэж,” гэж, “39 дүгээр зүйлийн” гэсний өмнө “38 дугаар зүйлийн 38.7, 38.8, 38.12 дахь хэсгийн “26.3.6, 26.4.6” гэснийг “38.13” гэж,” гэж, “46.4 дэх хэсгийн” гэсний өмнө “зүйлийн 46.2 дахь хэсгийн “тогтоосон” гэснийг “баталсан” гэж,” “Сонгуулийн ерөнхий хороо, Харилцаа холбооны зохицуулах хороотой хамтран” гэсний өмнө “журмыг” гэж, “Харилцаа холбооны зохицуулах хорооны саналыг үндэслэн” гэсний өмнө “, радио, телевизийг бүртгэх, бүртгэхээс татгалзах журмыг” гэж, “60 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “58 дугаар зүйлийн 58.3 дахь хэсгийн “26.3.6, 26.4.6, 38.5” гэснийг “38.5, 38.13” гэж,” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

51.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “санал авах өдрөөс 20-иос доошгүй хоногийн өмнө” гэснийг “цахим хэлбэрээр нэг удаа” гэж, “нам, эвсэл бүртгүүлснээс хойш ажлын 3 хоногт” гэснийг “болон санал авах өдрөөс 3 хоногийн өмнө тус тус цахим хэлбэрээр” гэж, “32.11 дэх хэсгийн “тав” гэснийг “долоо”” гэснийг “32.11 дэх хэсгийн “хүлээн авснаас хойш тав” гэснийг “хүлээн авах хугацаа дууссанаас хойш долоо”” гэж, “хугацаа” гэснийг “хуваарь, цагийг” гэж, “тэдгээрээс тойрогт болон жагсаалтаар нэр дэвшигч, бие даан” гэснийг “тэдгээрээс тойрогт нэр дэвшигч, бие даан” гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

52.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “20 дугаар зүйлийн 20.11, 23.1, 24.1, 24.2, 24.3 дахь хэсгийн “14-өөс” гэснийг “16-аас” гэж, 20 дугаар зүйлийн 20.11 дэх хэсгийн “14-өөс доошгүй” гэснийг “5-аас доошгүй” гэж,” гэснийг, “42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх хэсгийн “аймгийн төв болон дүүргийн нэг хэсэгт 5, бусад хэсэгт 3-аас” гэж,” гэснийг, “50 дугаар зүйлийн 50.2 дахь хэсгийн “харгалзан Сонгуулийн ерөнхий хороо болон Монгол Улсын Ерөнхий аудитор хамтран батална.” гэснийг “үндэслэл болгоно.” гэж,” гэснийг, 5 дугаар зүйлийн “13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсгийн “, төвийг” гэснийг,” гэснийг, “29 дүгээр зүйлийн 29.4 дэх хэсгийн “ээлжит сонгуулийн тухайд ээлжит сонгуулийн жилийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнө, ээлжит бус, нөхөн сонгуулийн тухайд” гэснийг,” гэснийг, “54 дүгээр зүйлийн 54.2 дахь хэсгийн “нам, эвсэлд, эсхүл нэр дэвшигчид зардлын

данс нээсэн өдрөөс хойш” гэснийг,” гэснийг, 6 дугаар зүйлийн “4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсэг, 11 дүгээр зүйлийн 11.2, 12 дугаар зүйлийн 12.4, 14.12 дахь хэсэг, 20 дугаар зүйлийн 20.15 дахь хэсэг” гэснийг, “50 дугаар зүйл, 51 дүгээр зүйлийн 51.3 дахь хэсэг,” гэснийг, “, 65 дугаар зүйлийн 65.6 дахь заалтыг” гэснийг, “26.3.5,” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

53.Төслийн 5 дугаар зүйлийн “13 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “10 дугаар зүйлийн 10.4 дэх хэсгийн “улсын төсвөөс санхүүжих” гэснийг,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

54.Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн нэр томьёог жигдлэх, зүйл, хэсэг, заалт, ишлэлийн дугаарыг нийцүүлж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

Найруулгын санал:

55.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 43 дахь заалт буюу 67¹ дугаар зүйлийн дугаарыг 66¹ болгож, 3 дугаар зүйлийн “10.4 дэх хэсгийн “байгууллага” гэсний дараа “, улсын хил хамгаалах байгууллага, батлан хамгаалах байгууллага, архив, албан хэрэг хөтлөлтийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж,” гэснийг “10.4 дэх хэсгийн “дээд байгууллага” гэсний дараа “, батлан хамгаалах болон архив, албан хэрэг хөтлөлтийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, улсын хил хамгаалах” гэж,” гэж, “дагалдах хэрэглэл” гэснийг “дагалдах хэрэгсэл,” гэж, 5 дугаар зүйлийн “, 20.6.8” гэснийг “, 20.6.7, 20.6.8” гэж өөрчилж, 3 дугаар зүйлийн “холбоотой өөрчлөлтийн” гэсний дараа “талаар” гэж, 7 дугаар зүйлийн “48 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “29 дүгээр зүйлийн 29.7, 29.8 дахь хэсгийн дугаарыг “29.8, 29.9” гэж,” гэж, мөн зүйлийн “48 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “30 дугаар зүйлийн 30.3, 30.4 дэх хэсгийн дугаарыг “30.4, 30.5” гэж,” гэж нэмж, 7 дугаар зүйлийн “12 дугаар зүйлийн 12.5 дахь хэсгийн дугаарыг 12.4 гэж” гэснийг, “71 дүгээр зүйлийн “71.11, 71.12, 71.13, 71.14, 71.15, 71.16, 71.17, 71.18” дахь хэсгийн дугаарыг ““71.12, 71.13, 71.14, 71.15, 71.16, 71.17, 71.18, 71.19” гэж,” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

ХОЁР.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН **ХОРООНЫ ДЭМЖЭЭГҮЙ САНАЛ**

1.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “30 дугаар зүйлийн 30.2 дахь хэсгийн” гэсний дараах ““20-оос” гэснийг “30-аас” гэж” гэснийг ““20-оос” гэснийг “40-өөс” гэж” гэж өөрчлөх.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн
А.Адъяасүрэн, Т.Доржханд, С.Одонтуяа,
М.Оюунчимэг, Д.Сарангэрэл, Ж.Сүхбаатар**

2.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “32.12 дахь хэсгийн “22” гэснийг “18” гэж,” гэснийг хасах.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын
гишүүн С.Одонтуяа**

3.Төслийн 2 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай заалт нэмэх:

“60 дугаар зүйлийн 60.1 дэх хэсэг:

60.1.Саналын хуудаст нам, эвслийн нэрийг Улсын Их Хурлын өмнөх сонгуульд авсан суудал, саналын тооны ихээс бага руу жагсааж, дарааллын дагуу бичнэ.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын
гишүүн Т.Доржханд**

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН
ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ**

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.8 дахь хэсгийн “хяналтын дэд хорооны” гэсний дараа “, Сонгогчдын нэрийн жагсаалт, бүртгэлийн хяналтын дэд хорооны” гэж нэмсүгэй.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН
ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ**

1.Төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН
ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ

1.Төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

“ЗАСГИЙН ГАЗАРТ ЧИГЛЭЛ ӨГӨХ ТУХАЙ” УЛСЫН ИХ
ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН
ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ

НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ

1.Төслийн 1 дэх заалтын “чиглэлээр” гэсний дараа “Сонгуулийн автоматжуулсан системийн тухай” гэж нэмж, мөн заалтын “12 дугаар сарын 31-ний” гэснийг “10 дугаар сарын 01-ний” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

----oOo----